

„Danskere“

ET NYHEDS- OG OPBYGGELSESBLAD FOR DET DANSKE FOLK I AMERIKA, udgivet af Danish Lutheran Publishing House, Blair, Nebraska.

„Danskere“ udgaar Onsdag i hver Uge. Pris pr. Aargang: De Forenede Stater \$2.00. Udlandet \$2.50. Bladet betales i Forskud. Bestilling, Betaling, Adresseforandring etc. med Undtagelse af Bidrag til Bladets Indhold adresseres DANISH LUTHERAN PUBLISHING HOUSE, Blair, Nebraska.

Alle Bidrag til Bladets Indhold — Korrespondancer, Aftællinger og andre Artikler — sendes til dets Redaktør: A. M. ANDERSEN, Blair, Nebr.

Entered at Blair Post office as second class matter.

Acceptance for Mailing at special rate of postage, provided for in Section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on July 8, 1918.

I Tilfælde af, Bladet ikke modtages regelmæssigt, bedes man klage til det stedlige Postkontor. Skulde dette ikke hjælpe, bedes man henvende sig til „Danskere“'s Kontor.

Advertising rates made known upon application.

Naar Læserne henvender sig til Folk som avterer i Bladet, enten for at købe hos dem eller for at faa Oplysning om det avterede, bedes de altid omtale, at de saa Avertissementet i dette Blad. Det vil være til gensidig Støtte.

Arvingerne efter Harald Thorsen, der døde i St. Paul, Minn. for en Stund siden, og som testamenterede en Mængde Penge til St. Olaf College i Northfield, søger at faa Testamentet omstyrtet, fordi hvert af dem kun faar \$10,000. Den norske Kirkes Formand, Dr. H. G. Stub, vidnede forleden Dag i Skifteretten, at den gamle Bankmand havde sagt til ham, at han syntes, at \$10,000 til hvert af Børnene var nok, da de efter hans Mening ikke havde godt af at faa mere. Boet skal udgøre omkring \$2,000,000.

Prof. M. J. Stolee ved Luther Theological Seminary, St. Paul, Minnesota, rejste til Europa i Begyndelsen af April Maaned som National Lutheran Councils Udsending for at føre Tilsyn med Barmhjertighedsarbejdet blandt de forhungrede og lidende i de af Krigen hærgede Lande. Han agter at blive der indtil Seminariet aabnes til Efteraar. Prof. Stolee virkede i Fjor flere Maaneder i Frankrig i samme Mission. Han besøgte ogsaa Polen og Østersøprovinserne. Han er saaledes godt kendt med Folk og Forhold i disse uheldige Lande. Og dette Kendskab gør ham skikket til det Hverv, han har paataget sig.

Pastor H. B. Kildahl af Den norske lutherske Kirke var af Guvernør Burquist udnævnt som Delegat fra Minnesota til en „National Conference of Social Work“, som lige er afholdt i New Orleans (fra 14—21 April). „Lutheraneren“ gratulerer Past. Kildahl med Udnævnelsen og siger, at han var velskikket til dette Hverv. Nævnte Blad siger i denne Forbindelse, at Den norske Kirkes „Home-Finding“ Virksomhed, der staar under Pastor Kildahls Ledelse, har faaet rosende Omtale af Staten Minnesotas „Board of Control.“

Biskop von Scheele død. Biskop K. H. G. von Scheele er Onsdag, den 7. ds., ifølge Augustana, død i Upsala, Sverige. Den afdøde var en meget anset og afholdt Kirkemand baade i Sverige og blandt Svenskerne her i Amerika. Han var født 1838, og i 1872 præsteviede han. I flere Aar gjorde han Tjeneste som stedfortrædende Professor i den teologiske Afdeling ved Upsala Universitet, og i Maj 1885 udnævntes han til Biskop over Visby Stift samt til „kyrkoherde“ i Visby. Blandt lærde Grader, som tilkendtes ham, nævnes, at han i 1901 kreeredes til „Doctor of Laws“ ved Yale Universitet.

Biskop von Scheele har besøgt Amerika tre forskellige Gange

— i 1893, 1901 og 1910, ved hvilke Lejligheder han gjorde vidtløftige Rejser og besøgte flere af Augustana Synodens Menigheder. I 1893 og 1910 overværede han Augustana Synodens Aarsmøde og regnedes som Hædersgæst ved de Jubelfester, som da afholdtes. — Biskop von Scheele skal i henvend 50 Aar have været Medlem af den svenske Rigsdag. — Hans store Bibliotek tilfalder Augustana Synodens Lærestalt i Rock Island, Ill.

Følgende fra Den danske Kirke meddeles efter „Dannv.“:

Pastor John Ravn, tidligere Præst for St. Johannes Menighed ved Hampton, Iowa, er bleven kaldet til Sognepræst for Fausing og Avning Menigheder i Aarhus Stift.

Past. S. Mogensen, Detroit, agter en Tid at tage Ophold hos sine Forældre i Fresno, California, i det Haab, at det skal have en gavnlig Indflydelse paa hans Helbred, der i længere Tid ikke har været godt.

Past. Winther og Hustru, Bridgeport, Conn., fik for nylig overrakt en Pengegave paa \$265.50 fra Venner. Past. Winthers Helbred har i længere Tid været mindre godt, og Gaven var beregnet som en Hjælp under Sygdommen.

De brugte Klæder. Følgende Uddrag af et Brev fra Dr. Moorhead vil læses med Interesse:

„Jeg er i Dag (4. Marts) bleven underrettet om, at der er ankommen 504 „Bales“ af Klæder til Wien. Præster og Folk er overglade for denne Gave. Den kom rigtig i Tide, og der sættes stor Pris paa den. Det bedrøver mig at maatte sige, at nogle af Pakkerne har været aabnet, og en Del er stjaalet. Det samme gjaldt om det, der kom til Polen. Imidlertid — vore Venner af „Child Fund“ fortæller mig, at dersom vi „get by“ med et Tab af ikke mere end 10 pCt., saa er vi lykkeligere, end de var. Vi har hidtil ikke mistet over 5 pCt. Klædeforsendelsen har været et underligt Foretagende af vore lutherske Folk i Amerika til Hjælp og Velsignelse for deres lidende Brødre i Europa.

Følgende særlig fra Polen: „Det er lykkedes mig at faa hele vor Forsyning ind todfri, og jeg er lovet fri Transport fra Danzig. . . . Uagtet disse Forsyninger, uheldigvis ankom sent paa Vinteren, kom de ingenlunde for sent til at blive til virkelig Nytte. Folks Glæde og Taknemmelighed, — mange af hvilke var i Laser eller gamle Klæder eller veritabelt nøgne — er yders rørende. Mange af Kirkens Embedsmænd her siger, at denne store Gave fra Lutheranerne i Amerika vil oplive deres Folks Tro og knytte dem fastere til Kirken.“ — Videre: „Jeg finder Fattigdom, Mangel paa Føde og Klæder, Pengenes ringe Købekraft og Folks Modfaldenhed langt værre, end da jeg rejste herfra i November.“ Endvidere: „Den anden Sending af \$50,000 til Polen er midlertidig laant til vort Folk i 100 Landsbyer, der var ødelagt af Krigen. De brugte Pengene til at købe Tømmer til midlertidige Huse, til at købe Heste og Kør, Agerbrugsrødkaber og Sædekorn for. De er kommen igennem Vinteren med færre Dødsfald end ventet, er aktive, taknemmelige og haabefulde. Jeg tror, de vil tilbagebetale hver „Mark“, der laanes dem, naar vi kan hjælpe dem at genopbygge deres Skoler, Kirker og Præstehuse.“

Angaaende Rapporten om vor Skolesag. (Af Ivar Marius Hansen.)

Syvmandskomiteens Rapport er jo offentliggjort for at blive overvejet. Her følger et og andet,

jeg kom til at tænke paa ved at gennemlæse den.

Efter Bestemmelsen fra Aarsmødet (se Aarsberetningen 1919, Side 121) forekommer det mig, at Komiteen gaar for langt til den ene Side, men for kort til den anden. Den fremlægger specificeret Forslag om Skolen i Harlan og Dana College og Trinitatis Seminariums Flytning dertil. Er Komiteen autoriseret dertil? Aarsmødebeslutninger forlanger intet saadant. Og Rapporten fra de andre Steder er saa ufuldstændig, at man intet Skøn kan danne sig desangaaende. Men man faar det Indtryk, at Komiteens Hensigt er at stille de andre Steder i Skygge og sætte Harlan saadan frem i Lys, at Samfundet ikke kan andet end tilstemme Komiteens Forslag.

En af de Grunde, Kom. paapeger for at flytte vor Skole er, at Blair ligger Midland College i Fremont for nær men Harlan fjernere. Ja, Forskel er der. Blair, er 25 Mil fra Fremont og Harlan 75 eller 80. Men er den Forskel ikke saa ringe, at den intet betyder? Her i Amerika plejer man ikke at regne synderligt med Afstanden. Og skal nogen bære Ansvar i den Henseende, saa maa det være Midland College. Thi før det i Fjor flyttede til Fremont, havde Trin. Sem. været lokaliseret i Blair i 35 Aar.

En Skole i Harlan vil komme til at ligge, hvor vort Kirkefolk er talrigst, hedder det i Rapporten. Naa, ja den Sag har ogsaa to Sider. I Blair og Omegn skal man ikke klage over Mangel paa Landsmænd. Her er en stor dansk Befolkning.

Det er vist rigtig nok, at der er en stor dansk Befolkning i Harlan og Opland; men i religiøs Henseende har den nærmest været bekendt som gendøbsk og adventistisk. Og den luth. Menighed, som har dannet sig der ved Kredens Missionsarbejde, er ung og har fornylig kastet sig i Selen, og dens Tendens synes at være stærkt angliciserende i sprølig Henseende. Og dertil maa der tages Hensyn for vor Skolesag. Vi bærer dog Navnet den forenede danske ev. luth. Kirke; vore Præster ordineres efter det danske Ritual og er forpligtede paa det danske Præsteløfte, og vore Menigheder er med ganske faa Undtagelser danske luth. Menigheder. En af den for. Kirkes Præster har nylig udtalt: „Jeg vil med al den Magt, jeg har, modsætte mig, at vi flytter vort Samfunds Præsteskole til Harlan, til en Virksomhed, hvor Brugen af det danske Sprog er skudt saa stærkt til Side som i Menigheden der, hvor kun et Par Møder om Maaneden holdes paa Dansk.“ Og jeg haaber, at i hvert Fald et Flertal i Samfundet siger det samme.

Men Tanken i Komiteens Bergrundelse maa jo være den, at den store danske Nybygd i Shelby og Audubon Counties, Ia., bør have Adgang til en Skole i sin egen Kreds og Nærhed. Men har den ikke det? Elk Horn Højskole ligger jo lige i Centret, og dens Skolegerning har været øvet og kent i mange Aar. Den er heller ikke ubekvem beliggende for Harlan.

Kom. foreslaar, at Skolebygningerne i Blair indrettes til Alderdomshjem. Naa! Sagen om et saadant er vist slet ikke paa Dagsordenen, og det, vi har i Brush, synes at gøre god Fyldest, saa derfor er Forslaget vel heller næppe at tage alvorligt. Og er det ikke i høj Grad ironisk? Kan Skolebygningerne i Blair ikke sættes i forsvarlig Stand, saa den læsende Ungdom kan bo i den, hvor kan den saa blive en forsvarlig Bopæl for gamle Mennesker? Er de gamles Liv og Tilværelse af ringere Værdi end de unges? Den gamle Regel: „Du skal ære din Fader og din Moder“, er dog vel endnu ikke byttet om med et: „Du skal ære din Søn og din Datter.“ Maa en Bygning, der er kassa-

(Sluttes paa 8. Side.)

GIVE US THIS DAY OUR DAILY BREAD

LUTHERAN WORLD SERVICE CAMPAIGN

May 9th \$1,800,000 May 16th

NATIONAL LUTHERAN COUNCIL 437 FIFTH AVENUE, NEW YORK

Udtalelser af flere Formænd.

Følgende Udtalelser af flere af de lutherske Samfunds Formænd, som tilhører National Lutheran Council, meddeler vi, som de er modtaget — paa Engelsk. De fleste af Læserne vil nok kunne læse dem med Forstaelse.

Red.

„The gifts now called for will bless hundreds of thousands of others. They will also bless us. Such blessings we need. Our world is being dragged down by crushing influences. National and international tendencies to-day are far from being of a helpful and an unselfish character. Social and economic purposes are driving men apart instead of darwing them together. These influences enter our lives unrecognized, warp our deepest thoughts, and work sinister results. Can we not in some measure counteract what is going on within us by not recognizing and responding to the glory there is in this appeal? —

„Our appeal is the appeal of Christ for men in need. It is the appeal of human need, and so is the appeal of Christ Jesus. It matters just nothing who the men are. They are men made in God's image their eternal salvation paid for by Christ's blood. He loves them. So must we. He pities, and longs to serve them — through us, His disciples. It will cleanse our consciences and our thoughts to do this.

„It is the appeal of Christ's Church, the only organization on earth working in complete unselfishness for the good of all men. Our souls will be stronger to resist if we will take part in this unselfish service.

„It is the appeal of our Lutheran Church. Others openly acknowledge that our Church has undertaken this world task in a definite, leading way they had not conceived. Every one of us has a view of our Church as a Church of the whole world such as none of us was large enough to see hitherto. It will keep us large, it will destroy our smallness, if this appeal makes us world-men (not men of the world).“

F. H. Knubel.
President United Lutheran Church in America.

Terrible beyond description are the conditions in European countries affected by the war. The reports of our own commissioners agree with those of all reliable investigations. Thou-

sands yea millions are diseased or starving. Neutral countries have done their best in spite of prohibitive costs. Thousands of children have been sent to Scandinavia where they have been fed and clothed. Lutheran institutions in Germany and Austria would have been forced to close and the children turned into the streets if it had not been for aid from the National Lutheran Council. A touching appeal comes from twelve Lutheran pastors now exiled in Finland. They once served flourishing congregations in Russia. Bolsheviks destroyed their churches, scattered their flocks. Can we justify any refusal to help? Is it not the duty of the Lutheran Church in America to help conservative groups and institutions who stand for confessional Lutheranism in order that they may become a nucleus for the re-birth of their church in their respective countries? The National Lutheran Council is not empowered to establish church communion with them. That can only be done by such synods as may so decide. But the Council can help now in the hour of their desperate needs. It is also our duty to help preserve Lutheran missions in former German colonies. I therefore appeal to Lutheran Christians who know their duty to help save fellow Lutherans and Christians from starvation and distress, to help save for our church what can be saved from the wreckage of the distressed and scattered people of our faith. I plead with you all.

H. G. Stub.
President of the National Lutheran Church Council.

„Every Lutheran in America should take part in the campaign to raise the \$1,800,000 needed to continue the relief work in Europe that was begun last year. We should do so because the work is needed; it is needed in order to help our distressed Lutheran brethren in Europe; it is needed in order to preserve the Lutheran church and the Lutheran faith in the European countries; it is needed in order that the foreign mission work begun by the Lutheran churches in Europe may be carried on by Lutherans. We should do so because we are in a position to help even without a great sacrifice on our own part; if we were in their place and they enjoyed our privileges, we would undoubtedly wish to be remembered by them. Therefore all things whatsoever ye would that men should do to you, do ye even so to

them.“ We should do so because we cannot afford to lose the blessings that we are sure to derive from this great work; „It is more blessed to give than to receive.“

Johan Matson,
President, Lutheran Free Church.

„The conflagration of the late World War is unprecedented. It passeth all understanding. It is unparalleled in the annals of human history. More or less the whole mankind was stricken with consternation and the question came to millions of broken-hearted people: is the end of the world at hand? or are we all going to perish? No wonder that people came in such a situation.

„Not only was the World War unprecedented, but also the terrible destruction of life and property was unparalleled. Over 10,000,000 of the youth of mankind perished by death and more than twice that number was crippled for lifetime and millions of widows and children were put in sorrow and need unparalleled.

„We do not need any philosopher to tell us that nations great and small of the European continent are in a state of calamity and poverty that is unique. It is a stern fact that our European Lutheran people are in a helpless condition in regard to their homes, their schools and their churches. Is it possible that we in our beloved and rich country can close our eyes to this fearful situation in Europe? It cannot be possible. Therefore, my dearly beloved Lutheran people in America, I most wholeheartedly recommend that a campaign be rushed with all possible speed.“

G. B. Christiansen,
President United Danish Church.

En Samfunds-Sag.

Skolesagen er en Samfunds-sag, ikke en enkelt Mands Sag. Vort Kirkesamfund bestaar ikke af nogle faa her og der, men af Menighedsmedlemmer i de forskellige Menigheder, som udgør vort Kirkesamfund. Er jeg da et Medlem af dette Samfund, et aktivt Medlem, da er det min simple Pligt, ja en Nødvendighed, at jeg interesserer mig for enhver Samfundssag. Det gaar ikke an, som nogle siger: „Den Sag kommer ikke mig ved.“ Sagen kommer dig ved; thi Sagen er min, din, den enkeltes og Menighedernes. Det er de forskellige Menigheder sammen med deres Præster, der bærer Skolesa-